

Intel·ligència Artificial i treball

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 6 de maig de 2026

Som al mes de maig i aquest va començar amb la Festa del Treball, una bona oportunitat per a reconèixer la contribució de tots i totes les treballadores a la creació de riquesa. Permeteu-me, però, fer extensiu el concepte de treballador a alguns col·lectius sovint oblidats. En posaré dos exemples: les mares i dones en general que fan la feina a llar per les raons que sigui, doncs encara que això sembli d'una altra època no ho és. Les dones en permís de maternitat, les cuidadores de gent gran o de fills amb discapacitats severes.

Un altre col·lectiu són els petits empresaris que treballen costat amb costat amb llurs empleats i no tenen horari per acabar la feina a costa de les seves famílies. Quan passen greus problemes no tenen ni adjunts ni alts càrrecs amb que compartir-los. Suen i pateixen tots sols. Quan han de prendre decisions difícils o impopulars assumeixen i pateixen les seves responsabilitats, sovint a costa de la seva salut. Si la seva empresa se'n va en orris no tenen dret al subsidi d'atur.

Amb aquestes consideracions no vull desviar l'atenció dels problemes de la classe treballadora, Déu me'n guard! Sinó complementar el concepte amb els col·lectius esmentats. El treball és un dret humà i tots plegats tenim el deure de fer-lo efectiu, sobretot els qui ocupen alts càrrecs en la política, en les patronals i en els sindicats. Sense sindicats democràtics no hi ha democràcia. Si les reivindicacions són justes les manifestacions i el dret de vaga són més que legítims. Amb tot l'esmentat més amunt podem cridar: Visca el Primer de maig.

Amb l'aparició de la Intel·ligència Artificial, IA, sorgeix el perill de l'amortització de llocs de treball per "motius

tecnològics". És ben cert que, des de fa molt temps, amb l'avenç tecnològic, al que ningú no vol renunciar, s'han creat eines substitutòries de llocs de treball tal i com des de fa molts anys està passant amb l'automatització o la robotització. La compensació a l'estalvi de mà d'obra es troba en la reducció de despeses de producció i, consegüentment, en la rebaixa de preus de molts productes. Això passa a la indústria, a l'agricultura i en els serveis. El problema de fons rau en la justa distribució de la riquesa. Hi ha empreses que pateixen, però hi ha grans corporacions, com en el camp de les finances o en grans empreses de serveis, que amb beneficis anormals, vull dir quantiosos, es permeten acomiadaments injustificats. L'administració pot apujar impostos als excedents de beneficis; això no obstant, els beneficis segueixen sent excessius en la majoria de casos. No estem ni en un món en pau ni en una societat justa.

El comunisme i el capitalisme salvatge van fracassar i encara no s'ha trobat un sistema econòmic/polític que resolgui les desigualtats i ens obri a la justícia social. Sobre el paper existeix una proposta que ens podria dur a un sistema més just, i no és teoria sinó un sistema possible. Es tracta de l'Economia Social de Mercat, ESM. Com el seu nom suggereix es tracta de que les empreses, després de la seva llibertat de creació, competeixin noblement entre elles amb la finalitat de que els preus siguin els més baixos possible per al consumidor, sobretot en els productes bàsics necessaris per a una vida digna. El terme social també inclou la intervenció quan aquells beneficis excessius de que parlava més amunt siguin impeditos i/o corregits per la via fiscal efectiva o qualsevol altra de caràcter econòmic. Sembla que el sistema ESM no gosa implantar-lo ningú, no interessa al poders fàctics.

Ja que he parlat de la Intel·ligència Artificial permeteu-me acabar aquestes ratlles sobre la seva incidència en el món cultural. Com tots els avenços tecnològics la IA es pot

aplicar per bé o per mal perquè en molts casos pot ajudar a resoldre problemes complexos com ho ha fet i ho fa la informàtica o els grans centres computacionals entre els quals un dels més importants d'Europa està a Catalunya, el Barcelona Supercomputer Center, BSC. Però no sempre és així.

En el camp de la cultura, què pot fer per exemple sobre l'escriptura? Sí, pot ajudar i facilitar la redacció d'informes tècnics. Però, i en l'escriptura literària? La capacitat de creació és un gran do inherent a la persona i, si aquesta es deixa ajudar, parcialment o total per la IA, on queda la creativitat de l'individu humà? D'ara endavant, ens podem refiar dels resultats dels premis literaris? -Ja sabem que, independentment de la IA, alguns d'aquests premis ja no eren del tot confiables. Com pot descobrir un jurat independent si un participant en un concurs ha utilitzat parcialment o total la IA? De moment, un servidor no es coneixedor de cap sistema que sigui capaç de fer-ho. Podria la mateixa IA ser una eina per discernir o descobrir? Crec que, de moment, l'única manera és convidar al concursant a que sigui noble i ho declari. El jurat, però, com farà les seves valoracions? Modestament, us puc dir que jo he eliminat tota mena d'intervenció d'aquesta nova intel·ligència dels meus escrits, i no tan sols per noblesa sinó perquè jo no gaudiria de les estones que passo amb la ploma o amb el teclat. On quedaria aquell "escriviure", escriure i viure, encunyat pel gran poetat i amic menorquí Ponç Pons. Innovació sí! Però no per a la despersonalització ni per a la guerra...